

Biologische sector zelf moet de vraag naar biozaden opvoeren

Stand van zaden

Goede kwaliteit biologisch zaaizaad in voldoende hoeveelheden lijkt van wezenlijk belang voor de zelfstandigheid en groei van de biologische landbouw. We vroegen vijf bedrijven naar de stand van zaken bij de productie van biozaad. Welke knelpunten zijn er eventueel te overwinnen? En heel benieuwd zijn we natuurlijk naar de nieuwe rassen die ze gaan aanbieden.

TEKST & FOTO'S LEEN JANMAAT EN EDWIN NUJJTEN

Foto Vitalis

Bram Weijland
-Bejo-

“Zonder verplichting tot gebruik van bio blijft het lastig om voldoende omvang en volume te krijgen.”

-Hoe gaat het met de biologische vermeerdering en veredeling bij jullie bedrijf?

“Onze omzet in bio groeit nog steeds, maar binnen Bejo zaden zijn we nog klein. Bio blijft onder de 5% van de totale omzet. De groei komt met name uit Nederland, maar ook steeds meer uit andere EU landen zoals Duitsland en Frankrijk. Deze landen volgen steeds meer een annex-beleid zoals hier in Nederland; zij stellen dus steeds meer eisen aan de oorsprong van het zaaizaad. Tegelijk zien we juist weer een terugloop van onze export naar het Verenigd Koninkrijk.”

-Wat zijn jullie knelpunten bij de doorgroei?

“Zonder verplichting tot gebruik van bio blijft het lastig om voldoende omvang en volume te krijgen. Maar ik vind vooral dat de groei moet komen vanuit de biosector zelf. De biologische beweging zal haar goede wil moeten tonen als ze een stap verder wil zetten. Zonder deze wil kunnen wij als zaadbedrijven niet doorgroeien. Alleen een toenemende vraag naar biologisch zaad maakt het mogelijk om verder aan biologische veredeling te gaan werken.”

-Wat zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst?

“Bejo blijft de ontwikkeling van biologische vermeerdering ondersteunen. Voor het gehele bedrijf behalen we voordeel uit onze biologische poot. De resultaten uit onze biologische aanpak kunnen we soms benutten voor de reguliere tak. In onze buitenlandse vestigingen zorgen we voor een herkenbare vertegenwoordiger van de biologische zaden. Binnen Bejo zorgen zij ervoor dat bio kwantitatief en kwalitatief doorgroeit.”

-Welke nieuwe rassen komen er?

“Komend jaar brengen we 7 nieuwe rassen binnen de gewassen kool, uien en knolselderij. Voor de bewaarpeen werken we aan nieuwe rassen en de biologische vermeerdering van ons hoofdras Nerac. Voor rode biet is Boro ons hoofdras. Bij de bloemkool is Skywalker weer beschikbaar en in de peen is Nairobi een nieuwkomer voor biotelers. Van Nairobi is zal het aanbod overigens nog beperkt zijn.”

“Wij zijn mede afhankelijk van het beleid dat in de EU-landen wordt gevolgd.”

-Hoe gaat het met de biologische vermeerdering en veredeling bij jullie bedrijf?

“We groeien hard in de omzet van biologische en niet-chemisch behandelde zaden. Ook groeit het aantal markten dat we bereiken met ons biologische uitgangsmateriaal. Dit geeft voldoende perspectief om de biologische poot in het bedrijf verder te ontwikkelen.”

-Wat zijn jullie knelpunten bij de doorgroei?

“Wij zijn mede afhankelijk van het beleid dat in de EU-landen wordt gevolgd. Zo hebben telers in Spanje nog steeds de vrijheid om uit te wijken naar niet ontsmet, gangbaar vermeerderd zaad. In dat geval blijft ons duurdere biozaad op de plank liggen. Naast het aanbod van biozaden is daarom ons aanbod van niet-chemisch behandeld zaad van belang in veel EU-landen. De doorgroei in de omzet van biologische zaden is ook afhankelijk van de bereidheid van telers om biozaden te gebruiken in plaats van gangbaar vermeerderd, niet-chemisch behandeld zaaizaad.”

-Wat zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst?

“Ons aanbod zal zich verder uitbreiden. Rijk Zwaan wil

nog meer interessante projecten en samenwerkingsverbanden met partners in de keten aangaan. Goede contacten in de verschillende ketens zijn voor ons essentieel in de keuzes die we maken in het veredelingstraject en ons uiteindelijk assortiment.”

-Welke nieuwe rassen komen er?

“Dit jaar komen we met verschillende nieuwe rassen: 3 nieuwe salanova rassen, 1 paprikaras, 2 komkommerrassen, 1 tomatenras. Daarnaast hebben we nieuwe slarassen. Nog niet biologisch vermeerderd, maar wel interessant voor de biologische glastuinders zijn de nieuwe types in het assortiment, zoals snack komkommer groen en licht groen, cherrytomaten, pruimtomaten, midi komkommers enzovoort. Indien hier voldoende vraag naar ontstaat, gaan deze ook mee in de biologische vermeerdering.”

Heleen Bos
-Rijk Zwaan-

“Groeï zal mede ontstaan door vernieuwing in de vollegrondsgewassen.”

-Hoe gaat het met de biologische vermeerdering en veredeling bij jullie bedrijf?

“Ons bedrijf groeit in beide opzichten. De omvang van de biologische zaadproductie is dit jaar wederom uitgebreid. Het gaat ook goed met de veredeling. Het aantal veredelingsproeven in prei, sla, spinazie en pompoen is sterk toegenomen. Er is een duidelijke link vanuit Vitalis met de diverse veredelaars en veredelingsprogramma's van Enza wereldwijd. We zien een duidelijke verbetering in ons veredelingsmateriaal wat betreft horizontale resistentieniveaus, zoals bij Wolf in spinazie, Bremia in sla en Roest in prei. In de toekomst verwachten we hierdoor robuustere rassen te kunnen introduceren.”

-Wat zijn jullie knelpunten bij de doorgroei?

“De beschikbaarheid van geschikte biologische percelen voor vermeerdering is soms een knelpunt. Toch wisten we ook dit jaar weer onze zaadteelten bij goede en betrokken telers onder te brengen. De biologische zaadteelt is dit jaar goed verlopen, mede door het goede weer aan het eind van de zomer. Dit heeft ook een positief resultaat op de kwaliteit van het zaad.”

Marcel van Diemen
-Vitalis-

-Wat zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst?

“Wij verwachten groei in de omzet. De groei zal mede ontstaan door vernieuwing in de vollegrondsgewassen als knolvenkel, bloemkool, prei en sla. We zien zowel in Nederland als in andere EU-landen een gestage groei. Dit mede omdat enkele landen een strakker beleid voeren rondom het gebruik van biologisch uitgangsmateriaal.”

-Welke nieuwe rassen komen er?

“Vitalis brengt dit jaar meerdere nieuwe rassen op de markt. Na een jaar van intensief testen wordt knolvenkel Preludio F1 geïntroduceerd. In bloemkool loopt een veredelingsprogramma waarbij op klassieke wijze hybrides worden gemaakt. Deze rassen zijn dus niet CMS. De E 40W.591 F1 is een nieuw bloemkoolras voor de herfststeelt, met 90-100 groeidagen met een goede zelfdekkendheid en een kool die ook geschikt is voor de industrie. In sla introduceert Vitalis nieuwe rassen met Bremia 1-28 en slaluisresistentie (Nasanovia ribisnigri): rode eikenblad Horix, groen eikenblad Vizir, ijsbergsla Clarist en ijsbergsla E 01E.3868. Ook in de vruchtgewassen paprika, tomaat en komkommer gaat de ontwikkeling voorspoedig. In rode blokpaprika zijn de Artega F1 en de Maranello F1 de nieuwe rassen voor 2013. Artega F1 en Maranello F1 geven een hogere opbrengst en een verbeterde houdbaarheid ten opzichte van de bestaande rassen. Bij komkommers hebben we een marktpositie met de rassen Toploader F1 en Gulfstream F1. Volgend jaar brengen we het ras Galaxy F1 en willen we een nieuw nummer introduceren.”

“Veredelen is een specialistisch, arbeidsintensief en vooral langdurig proces.”

-Hoe gaat het met de biologische vermeerdering en veredeling bij jullie bedrijf?

“Naast de particuliere markt richten we ons steeds meer op de professionele tuinbouw. Afgelopen jaren zijn we flink gegroeid. Momenteel wordt er in binnen- en buitenland op ongeveer 200 ha biozaden voor ons geteeld. De zaadvermeerderingen in 2012

Frank Vosselman
-de Bolster-

zijn over het algemeen goed gelukt. We hebben elk jaar wel met enkele misoogsten te maken. Dat komt meestal door het weer. Door de teelten te spreiden over verschillende locaties en landen proberen we dit risico wel zo klein mogelijk te houden. In Italië en Oost Europa hadden de telers te maken met droogte, maar desondanks zijn de geoogste zaden wel van zeer goede kwaliteit.”

-Wat zijn jullie knelpunten bij de doorgroei?

“Wij hebben eerder te ma-

ken met groeistuipe. Drie jaar geleden bouwden we een flinke loods. We dachten daarmee jaren vooruit te kunnen, maar we zitten nu al weer in een te krap jasje. Dit heeft mede te maken met de ruimere buffers die we nu opbouwen om de groei te faciliteren. Een vol pakhuis betekent vanzelfsprekend ook aanzienlijk meer voorfinanciering. Dat vereist onderhandelen met de bank. Gelukkig wil onze bank meedenken.”

-Wat zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst?

“Naast de zaadvermeerdering zet de Bolster extra in op biologische veredeling. Op dit moment werken er bij ons drie fulltime veredelaars en over een jaar zal er nog een veredelaar bijkomen. Ook dit is een flinke investering voor de toekomst. Veredelen is een specialistisch, arbeidsintensief en vooral langdurig proces. Een ontwikkelingsduur van tien jaar is vrij normaal.”

-Welke nieuwe rassen komen er?

“We richten ons op meerdere gewassen. Bij pompoen, courgette en tomaat ziet het er allemaal perspectiefvol uit. De pioniersfase zijn we duidelijk gepasseerd. Gepassioneerd selecteren met een bio-tuindersoog is bij ons het motto en dat werkt. We zijn dan ook trots op ons eerste cherrytomenras Bartelly F1. Het komende jaar komt er een nieuwe tuinbonenras onder de naam Ratio bij. Ook bij pompoen en courgette zit er veel mooi materiaal in de pijplijn. Maar zoals gezegd, veredelen vraagt veel geduld en tijd.”

Voor de toekomst is het belangrijk dat er een brede groep spelers blijft in plantenveredeling.

-Hoe gaat het met de biologische vermeerdering en veredeling bij jullie bedrijf?

“Goed, we hebben pas een gebouw en grond gekocht omdat we meer ruimte nodig hebben. Die hebben we met name nodig voor zaadopslag en voor het laboratorium waarmee we de zaadkwaliteit bewaken. Zaadkwaliteit is heel belangrijk. Waar we in het bijzonder op letten is dat de warmwaterbehandeling van zaad pasmaat gedaan wordt. We hebben een bijzondere organisatiestructuur. Kultuursaai doet de veredeling van zaden, boeren doen de vermeerdering en wij de verkoop. Het is belangrijk dat er goede onderlinge communicatie is.” (Kultuursaai is een vereniging van telers die zaadvaste rassen voor de biologisch(dynamisch)e groenteteelt behoudt en veredelt, red.)

-Wat zijn jullie knelpunten bij de doorgroei?

“Wij zien veel knelpunten, op allerlei vlakken. Vanwege het weer is het belangrijk om zaadvermeerdering te spreiden over verschillende regio's in Europa. Omdat we snel groeien zijn we steeds op zoek naar nieuwe tuinders voor zaadvermeerdering. Het is voor ons ook belangrijk om het netwerk met tuinders in stand te houden. We investeren in het delen van ons gedachtegoed met nieuwe tuinders. De tuinders die al lang met ons werken trainen we in zaadvermeerdering en veredeling. Persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers is ook belangrijk. Op politiek en juridisch vlak zijn er veel knelpunten, met name wat betreft nieuwe technieken, patenten

en het testen van biologische rassen onder gangbare omstandigheden voor toelating. Er moet nog veel gebeuren. Tijd is een ander knelpunt. We komen altijd tijd te kort.”

-Wat zijn de verwachtingen voor de naaste toekomst?

“Ons beleid is de omzet te verdubbelen in 2018/19. Dat bereiden we nu voor. De groei zal met name komen van consequente biologische boeren en tuinders vanwege alle perikelen omtrent genetische modificatie. Groei is moeilijk te voorspellen. Te snelle groei is niet goed; groei moet financieel en sociaal goed te verantwoorden zijn. Voor de toekomst is het belangrijk dat er een brede groep spelers blijft in plantenveredeling.”

-Welke nieuwe rassen komen er?

“Wij leveren aan verschillende klanten: professionele telers, een grote groep tuiniers, en incidentele klanten via winkels. Voor alle groepen komen er nieuwe rassen. Voor de professionele telers verwachten we de komende jaren veel nieuwe rassen, met name van bloemkool, broccoli, prei en sla. Van peen zullen we zaadvaste rassen gaan verkopen met een opbrengst vergelijkbaar aan F1-hybriden. We willen daarmee de dominantie van F1-hybriden doorbreken.”

Gebhard Rossmann
-Bingenheimer Saatgut AG-